

Telegraful Roman

Apare Martia, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 32 lei.

Pe șase luni 16 lei. — Pe trei luni 8 lei.

Apărarea noastră

In parlamentul ţării noastre s'a luat în desbatere proiectul pentru noua lege electorală. După știrile strecute prin ziare, se va trece apoi la proiectele privitoare la ajutorarea bisericilor, punându-se la ordinea zilei proiectul fostului ministru de culte și instrucțiune publică Apponyi privitor la articolul de lege XX din 1848, în afacerea cu dotațiunea bisericilor.

In proiectul acela, — precum este bine săiut, — biserică noastră a fost dată cu totul la o parte, despre ea nu s'a îngrijit domnul ministru de culte de atunci, sub cuvântul, că ea, — biserică noastră, — este bogată, n'are lipsă de subvenționarea statului.

Sau proiectat a se da milioane bisericilor din patrie, aşa s'a proiectat milioane bisericilor: romano-catolice, ev. ref., ev. lut., bisericii unitare, bisericii israelite, nu s'a proiectat însă nimic pentru biserică noastră.

Ziarul nostru și-a ridicat și atunci glasul și a cerut parte dreaptă din vîstieria statului și pentru biserică noastră, care este biserică ceea mai săracă între bisericile din patrie, și care a adus în trecut și aduce și acum cele mai mari jertfe pentru scopurile bisericesti, școlare și culturale, și în privința aceasta, în aducerea de jertfe pe altarul bisericii, pe altarul școalei, pentru scopuri culturale ea poate ocupa locul prim între bisericile din patrie.

Ni s'a mai aruncat între altele și învinuirea, că noi ca biserică nu am cerut ajutorul statului, că noi n'am arătat trebuințele noastre, și copilul care nu plângă nu e flămând, deci n'are nevoie de îngrijirea mamei sale.

Nici în punctul acesta nu stă dreptatea pe partea domnilor de atunci din guvernul ţării, deoarece noi de repetite ori ne-am plâns, am cerut sprijinul guvernului, și în special aplicarea dreaptă a principiului din articolul de lege XX din 1848 de a se ajutora în măsură egală și dreaptă confesiunile din patrie.

Fiind neîndreptățiti trebuie să ne apărăm, și care poate fi apărarea noastră?

Să ne apărăm cu armele dreptății. Să arătăm ce am jerifit noi în trecut pentru susținerea bisericii, pentru susținerea școalelor noastre, pentru susținerea și dezvoltarea instituțiunilor noastre culturale, ci ce contribuim acum, și de ce sume avem trebuință pentru a ne putea susține și desvolta în viitor ca națiune și ca biserică aici în patria noastră iubită.

Trebuie să ne adunăm date statistice exacte și complete despre tot ce am făcut noi până acum în cele bisericesti, școlare și culturale în fiecare comună bisericescă.

Să arătăm ce am contribuit noi ca popor pentru zidirea bisericii noastre, pentru zidirea școalei noastre, pentru ridicarea altor instituții culturale în fiecare comună bisericescă, cum ar fi bună oară, casa parohială, casa cantorală, societate de lectură și altele.

Aranjate lucrurile acestea în grupă, prețuite în bani nu cu prețurile de acumă, ci cu cele de acumă 5 ani spre pildă, va ieși o sumă însemnată în fiecare comună bisericescă.

Acesta ar fi cheltuielile făcute odată pentru totdeauna cu ridicarea edificiilor.

La locul al doilea ar veni spelele an de an cu susținerea preoților,

Corespondențe

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul Inserțiunilor, după învoială**Abonamentele și inserțiunile**

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

cu susținerea învățătorilor, cu susținerea celuilalt personal bisericesc și școlar, care stabilită și calculate numai pe 10 ani, ar da o sumă respectabilă, care toată s'a încassat ca repartiție dela popor.

Am pune în rândul al treilea spele cu susținerea în stare bună a edificiilor bisericesti, școlare, culturale și filantropice, cari și ele ar da o sumă însemnată.

Am trece apoi la trebuințele pentru viitor, și acelea încă le-am prețui în bani după referințele grele de acumă și și mai grele poate din viitorul neșigur, care ne stă înainte.

Vom avea trebuință poate de biserică nouă, de școală, de case parohiale, cari ca necesitate arzătoare ne amenință existența preoțimii aproape în întreagă arhidieceza, vom avea trebuință de cantine școlare, de societăți de lectură, de școală economică, de grădini școlare pentru legumărit și pomărit, de stupărit și altele mai multe.

Vom avea trebuință de înmulțirea personalului bisericesc, de preoți, de diaconi, de cântăreți bisericesti, crescând în un institut special pentru dieci biserici, spre a ne conserva și uniformiză cântările, ceremoniile bisericesti, ritul; vom avea trebuință de crâsnici bisericesti, de învățători, de școale pentru azile de copii, de azile pentru orfani, mai ales după acest crâncen răsboi, de azile pentru soldații deveniți invalizi, de azile pentru bătrâni și bătrâne.

Toate acestea se vor arăta, se vor prețui comună de comună, și se vor înainta de urgență oficiului protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral și le va grupă apoi după comunele bisericesti,

eventual va dispune completarea, după cum va crede el că este încă nevoie de completare, și apoi le va înainta consistorului arhidiecezan.

La lucrarea aceasta săntem noi chemați acumă, la lucrarea aceasta de apărare, de apărarea bisericii și a instituțiunilor ei.

La lucrarea aceasta trebuie să ne angajăm toți, după cuvântul bisericii: din tot, sufletul și din tot cugetul nostru.

Sântem datori bisericii noastre, săntem datori școalei noastre, săntem datori poporului nostru, săntem datori conștiinței noastre cu lucrarea aceasta, cu lucrare conștiențiosă.

Nime nu se va putea scuza, că nu știe ce avem să facem, nime nu va putea avea scuze, că nu ne-a înțeles.

Lucrarea aceasta este inițiată deja de mult, și până acumă au intrat elaborate de mare valoare, conștiențioase dela protopopi, cari s-au adâncit în meritul lucrului, și din el și-au făcut problemă de conștiință.

Cine are inimă pentru biserică, pentru școală, pentru asigurarea existenței poporului nostru, acela ne va înțelege și ne va procura datele cuviințioase, cari reclamă conștiință curată, osteneală în adunarea datelor și grabă în facerea lor, căci timpul e scurt și pericolul ce ne amenință e mare.

Cine n'are interes de biserică, de școală, de popor, cine nu voiește să se adâncească în meritul chestiunii, cine nu e pătruns de importanță ei, acela nu va face nimică, de i s'ar da blanchete cu sute de rubrici.

Adunate datele acestea la un loc, grupate cu pricepere și promovate la locurile mai înalte cu reprezentăriune

FOIȘOARA**Cântec**

Pe cărările umbrite
De cireși înfloritori
Pribegesă călănd o doină
Singur numai, uneori.

Ici-colo o ciocârlie
Plutind dulce, farmec drag
Picură în suflet, iară
Eu privesc tăcut în vag...

E atâta armonie,
E atâta zvon cresc,
Pe cărările umbrite
Mă tot duc, mă tot opresc.

Mă asez pe patul moale
Al tristotului plăpând,
Să încerc să afli rostul
Celor ce îmi trec prin gând.

Multe gânduri, multe doruri
Te cuprind în mreaja lor,
Când privești tăcut și mândru'n
Lărgul depărtărilor.

Dar din toate numai unul
E mai dulce, e mai sfânt:

Doamne, măntue-ți zidirea,
Pune pace pe pământ.

Pace bună, pace dreaptă
După atâta sănge drag,
Să păsim și noi cu toții
Pe al fericirii prag.

Florin.

Marinarul

— Povestire de I. Dragoslav —

Căsătorit numai de trei luni, marinarul era acum pe talazurile căt munții ai mării; venea spre Constanța cu un vapor uriaș, aducând din America, țara năsdrăvăniilor și ale avuțiilor mari, fier și alte mărfuri, ca încărcându-le cu produsele din țară să plece iar spre a le descărca în diferite porturi, de unde încărcând altele să le ducă în America.

Abea însurat, și la o săptămână după nuntă trebuia să părăsească casa, nevestă tinerească, culcuș cald și de fericire și să trăiască între cer și apă.

Un suflu, odată cu vântul li venea și parcă simțea taina iubirii și durerea ființei lăsată la debarcader.

La țarm, a văzut fălfăind batistele, bo-

și batista roșie a tovarășei lui, și de acolo n'a mai văzut nimic.

Simțea și nu știa ce simțea, că parcă inima lui era de piatră, și să stă de grea.

Căt stătușe pe țarm cu ai lui, căt timp și-a îmbrășiat nevesta, parcă cineva li șoptea: «Rămăi, Iosife, rămăi. Cum poți tu să te desparți de atâta dragoste de atâta fericire. Rămăi. Mai stai. Nu are să fie bine dacă te duci». Si lucrurile astăzi se petrindau în sufletul lui ca o șoaptă de la bunul destin, de la ingerul cel bun al oamenilor care plângă pentru nenorociri și râde pentru bucuriile lor și ceea ce făcuse acum să simtă o amără presimțire.

Un sbierăt de trâmbiță al sirenei li făcu să tresără. Glasuri se auziau: «Sus, sus! Ridicăți ancora!» O mușluială de oameni se făcu, care alergau de colo până colo, la care Iosif se trezi, ca din somn; capul parcă i se îngreunase, o duioșie fără margini se revârsa în sufletul lui, se uită cu drag la nevesta lui, li prinse capul în mâni, li sărută, ca pe un odor prețios, strânse mâni în dreapta și în stânga, apoi încă odată își cuprinse tovarășa sărutându-i gura cu drag, și se repeză pe bord, în vreme ce chipul bălai de englezoaică căzu pe un balot, plângând cu hohot, pe dragul ei, pe care nu avea să-l vadă un an. Un an, era o veșnicie. Cine știe ce are anul

cela în el. Si apoi marea e atâtă de sugubeață. Iosif parcă pierduse atunci trei părți din inimă, il durea strănic în partea stângă, il dureau încheieturile; iar de gândit nu gândeau nimic decât se încordă să nu plângă, curajul de barbar îl făcea să zâmbească la cei de pe țarm, și să le vorbească din când în când, și îi trimetea nevestei vorbe, în locul căror se sălășuia duioșia, o jale de mormânt și nu știa cum o groază de păcat.

Vede că făcuse un păcat luând o ființă așa Tânără și lăsând-o la o săptămână. Si nu știa cum să răscumpere păcatul acesta, și ca înfrigurat se repeză iarăși pe cheu și cu glasul înecat de jale și grăi fără să-si deie socoteală: «Mary, Mary, ce proastă ești. Nu plâng că acușii, acușii mă întorc înapoi. Nu mult și sănăcasă...»

Dar Mary știa, că peste un an are să se vadă, și la vorbele astea, dădu doar din cap cu amăriție și sughișând oftă adâncă.

Încă odată sirena se auzi, pe când prietenii îl smunciră zicându-i: Lasă, lasă, du-te, du-te.

Încă odată își cuprinse nevesta și fugi.

(Va urma)

bine chibzuită, este peste puțină, ca să se mai poată susține, că biserică noastră n'a adus jertfe pentru biserică, pentru școală, pentru cultură, și prin acestea jertfă pe altarul patriei.

Cu un asemenea material adunat, bine lucrat și cu pricepere folosit, ne putem apăra și la guvern și în parlament, și în casa magnaților, ca lumea să ne cunoască jertfele noastre, să ne cunoască trebuințele noastre, și să ne aprețieze năzuințele noastre.

Aceasta ar fi apărarea noastră și acumă în fața guvernului, care are să prezinte proiectul și în fața parlamentului, chemat să asculta cererea noastră.

Aceasta este însă apărarea noastră și în fața istoriei, în fața posterității, care și va da verdictul și ne va judeca după faptele noastre.

Lumea de azi nu stagnează, curentul dă dinainte.

Să ne apărăm cu vrednicie, și după cuvintele sfintei scripturi: să fim înțelepți ca șerpii, și blâzni ca porumbii.

Camera ungării

In ședință, de 8 ore, din 2 Iulie 1918 s'a continuat, cu puțin interes, desbaterea asupra reformei electorale.

Prezidentul Szász deschide ședința la ora 10 1/2.

Cel dintâi vorbitor, Rudolf Bränsch (sas, afară de partide), apără dreptul de vot universal, în care sănătate reprezentante și minoritățile. Căci este nedreptate, când nici minoritățile puternice ca număr n'au reprezentanți în parlament. Vorbitorul propune crearea dreptului electoral proporțional. Numai pe calea aceasta se poate validata în parlament națiunea în întregimea sa, precum tot în întregime a luat parte și la apărarea patriei. Nu află de bun nici că proiectul lui Vázsonyi, de oarece nu asigură curățenia alegătorilor. Totuși primește în genera proiectul de acum, în speranță că la discuția specială se vor face îndreptări.

Al. Pető (democrat) respinge modificările făcute de comisioane în proiectul lui Vázsonyi. Schimbările acestea la adecă nu însemnează alt ceva, decât restabilirea legii electorale dela 1913 a contelui Stefan Tisza, cu unica modificare că în loc de 30 de ani ai etății s'a pus 24. Nu primește proiectul nici în general, căci după părerea sa țara este destul de înaintată pentru reforma electorală radicală. După răboi, zice oratorul, ne vom lupta pentru o reformă, care se va întinde și asupra caselor magnifice și vom realiză în țara aceasta un astfel de drept electoral, cum se află în alte țări ale Europei.

In ședință de după ameazi își continua vorbirea deputatul Pető și face critica amănunțită a proiectului.

Al. Giesswein (social creștin) susține cu multă căldură dreptul de vot al femeilor și face o propunere pentru a se crea dreptul femeilor de-a fi alese în reprezentanțe comunale și municipii.

Eugen Ronay (din partidul muncii) dorește introducerea de măsuri legislative, ca nimeni să nu fie ales în parlament, dacă nu-i aderent al ideii de stat ungar unitar.

Contele Mihail Károlyi zice, că parlamentul ungăr, în alcătueala sa de astăzi, nu arată nici un interes pentru lărgirea democratică a drepturilor poporului. Cea mai bună dovedă despre aceasta este faptul, că bărbații, care înainte cu un an au apărut lărgirea drepturilor, au cedat tot mai mult înrăuririi desfășurate de reacțiune. Károlyi întrebă de ministrul președint Wekerle, dacă se mai ține de promisiunile date în vorbirea sa de program? Acelaș orator susține dreptul de vot al femeilor și declară în numele partidului său, că va porni o propagandă în toată țara pentru proiectul de lege al lui Vázsonyi.

In aceașă ședință deputatul partidului popor Carol Huszár își anunță interpellarea către ministrul președint Wekerle: În considerare că agenții secrete și spioni de ai dușmanului, răspândesc, în legătură cu evenimentele dela frontul italian, calomniile cele mai de nefnchipuit și cele mai răutăcioase despre membrii familiei regale, și mai ales despre finala persoană a reginei, atât de iubit din partea maghiarilor, interpelantul întrebă: Ce măsuri pregătește guvernul pentru a pune sfârșit acestor scandalosoase fapte?

Sedința din 3 Iulie a continuat înainte de ameazi discuția asupra reformei electorale.

Rudolf Schuller (sas) cere dreptul de vot universal.

Restul ședinței il ocupă vorbirea deputatului Samuil Bakonyi, care zice că statul național maghiar se poate clădi numai prin dreptul electoral universal. Proiectul de acum, împotriva căruia va luptă din toate puterile, nu este alt ceva, decât o caricatură a proiectului original.

Tot în ședință din 3 Iulie s'au făcut cîteva interpellări.

Desbaterea generală asupra reformei va mai dura cel puțin cinci zile. Va urmări apoi desbaterea specială, care însă nu va fi deosebit de lungă.

Guvernul voiește că, înainte de începerea vacanței de vară, să se perfrateze proiectul despre poliția de stat, despre mai multe reforme de dare și a.

Vacanța de vară își va lua începând cu ziua de 25 Iulie 1918.

Stirile răboiului

Din comunicatul oficial dela 3 Iulie: Atât la Piava, cât și pe frontul de munte venețian s'a desvoltat o vie lucrare răboinică. Dușmanul n'a isbutit să obțină succese, cu excepția unui mic teritor ocupat la Chiesa nuova.

Din Franța se vestesc numai lupte locale și de recunoaștere.

Comunicatul oficial din 4 Iulie: Pe numeroase puncte ale frontului sudvestic activitatea artilleristică extraordinar de vie. La Asiago și la Monte Sisemolo s'au zădărnicit întreprinderile trupei de atac engleze. În ținutul dela gura Piavei se urmează luptele.

Fapte de importanță deosebită nu se anunță de pe fronturile din Franța.

Din România

— Discursul ministrului președint —

In ședință camerei române dela 27 Iunie 1918, cu prilejul discuției generale asupra adresei la mesajul de tron, dl Al. Marghiloman, ministrul președint, a rostit următoarea cuvântare:

Domnule președint,

Domnilor deputați,

Sântem chemați să luăm hotărâri de cea mai mare importanță pentru viitorul țării. Înainte de a începe activitatea d-văstră hotărâtoare, era bine ca să se clarifice toate curente.

Azi lumină s'a făcut. Si nu cred că este cineva care să nu sănchezze cu noi tratatul de pace, precum și o quasi-unanimitate hotărâtă să urmăreasă responsabilitățile și sanctiunile. Sânt silnit să zic numai «quasi-unanimitate», fiindcă dl general Averescu nu ni-a spus care este părerea d-sale în această privință.

Ni-a fost ursut nouă, domnii mei, să încheiem pacea, pentru că este în toate actele omenești o logică de care nu ne putem îndepărta. Nu se poate ca o pace ca aceasta să fie discutată de către Invinsii cu sansa de a câștiga ceva, decât de partidul care a fost contra răboiului. (Aplauze).

Si de ce am fost contra răboiului? Nu din simpatii sau antipatii, din goana după popularitate.

Am fost contra, pentru că cunoșteam istoria țării mele și cunoșteam geografia ei. Crescut în Franța, am lăsat acolo prietenii pe cari nu-i voi mai vedea și m-am deslipit de toate tradițiunile culturii mele, pentru că era Rusia în partea aceea. (Aplauze). Trebuie să uîi toate învățămintele neamului, sau trebuie să uîi unde te-a așezat vremea, pentru ca să colaborezi la o politică care tindea să ducă Rusia la Constantinopol (Aplauze). Ni se spunea, că Constantinopolul era să fie un port liber, neutru. Când însă s'au în consiliul imperiului, când în dumă, s'a afirmat că s'a dat Rusiei dreptul nemăsurat, dreptul de a ocupa Constantinopolul, era un act de sinucidere de a ajuta acest stat să ajungă la Constantinopol, — era un act de sinucidere, căci drumul care ducea dela Petrograd la Constantinopol, trecea prin Moldova noastră! (Aplauze furtună).

Și am rămas noi consecvenți, credincioșii acestei norme. Căță amărcăiune, căte suferințe au otrăvit viața noastră. Ce să mai vorbim de ele? Sânt atâțea nenorociri. Când sânt atâțea familii care își plâng copiii, n'avem dreptul să ne plângem de jignirile ce ni-le-au adus oamenii.

Iată cum am fost aduși să încheiem pacea.

Și am făcut această pace.

Am scăpat, domnii mei, tot ce se putea scăpa, prin pasiunea pe care am pus-o, prin munca noastră neobosită, dar cu osebire prin creditul pe care ni-l dădea, față cu cei cari trătesc, atitudinea noastră dinaintea răboiului. (Aplauze furtunăse.)

Am scăpat peste 10.000 de km, pătrăți, pe cari toată lumea îi credea pierduți prin preliminările de pace.

Cea dintâi conferință pe care fostul președint al consiliului a avut-o cu plenipotențiarii puterilor centrale, e din 11 Februarie 1918. (Va urma)

cea mai mare parte din articolele noastre industriale. Puterile centrale, și în special Germania, sănăt cumpărătorii naturali ai poroduselor solului nostru, și industria lor dezvoltată va găsi, fără îndoială, debușuită tot mai mare și mai profitabilă în Basarabia.

Dela fundaționă GOZSDU

Nr. 79.

CONCURS

Pentru conferirea de burse din fundaționă Gozsdă pe anul școlar 1918/19 la universități, facultăți, școale superioare, și școale medii, se publică următorul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetățean ungăr și aparține bisericii ortodoxe române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezătilor, provăzut cu clauzula parohului concernent, că și de prezent aparține bisericii greco-orientale române;

b) că studiază la vre-un institut public de învățământ din patrie, spre care scop studenții dela școalele medii să prezinte atestatul școlar despre sporul în studii în anul școlar 1917/1918, iar cei dela universități și facultăți indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie a părintilor nu e de ajuns să acopere toate cheltuielile împreună cu studiul, spre care scop să producă atestat dela direcțoria politică concernentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și să fie subscris de protopopul concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupaționă și despre purtarea sa morală în cursul intervalului de timp, când n'a cercetat studiile.

3. Concurentul să arate în petiție specialitatea la care, și locul unde voiește să continue studiile, precum și aceea, dacă folosește și altă bursă.

4. Cu ocazia conferirii bursei vor fi preferați tinerii cari își aleg carierele practice, a căror imbrățișare este mai mult reclamată de următoarele desastrații ale răboiului, aşadară tinerii, cari se înscriv la facultăți pentru științele economice, la școale superioare de industrie, la academii de comerț și agronomie, veterinară etc.

5. Doi frați nu pot beneficia în același timp de bursă și din motivul acesta nici un pot entier, care e frate cu vre-unul din bursieri actuali ai fundației, nu va fi împărtășit de stipendiu.

6. Bursele pentru străinătate se acordă numai pe lângă obținerea concesiunii ministeriale.

7. Petițiunile defectuoș instruite sau sosite după termin, nu vor fi considerate.

8. Concurentul să indice în petiție locul și poșta ultimă, unde este și se trimite rezoluționă reprezentanței.

9. Petiționarea instruită cu toate documentele susamintite este a se adresa către reprezentanța fundației Gozsdă și a se trimite la cancelaria fundațională în Nagyszegen, Strada Fleischer Nr. 45, până la 18/31 Iulie 1918.

10. Spre orientare se observă, că din fundaționă Gozsdă numai tineri pot beneficia de burse, deci petițiunile elevelor nu vor fi luate în considerare.

Toți bursieri actuali sunt poftiți ca până la terminul menționat să arate rezultatul studiilor din anul școlar 1917/1918, căci altcum li se va sista bursa, respective ajutorul de care au beneficiat până acum.

In adresa de justificare să se arate numărul rezoluționii prin care li s'a votat bursa pe anul școlar trecut.

Bursieri aflători în serviciu militari sunt recercati și produce pe lângă

